

L E G E

privind aprobarea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Art. 1. – Se aprobă Strategia de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020 și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020, cuprinse în anexele nr. 1 și nr. 2.

Art. 2. – Guvernul, în cooperare cu organizațiile societății civile, va prezenta anual Parlamentului, pînă la data de 31 martie, un raport privind implementarea strategiei și realizarea planului de acțiuni, indicate la art. 1.

Art. 3. – Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020 se vor realiza prin intermediul instrumentelor prevăzute de către aceasta.

Art. 4. – Comisia protecție socială, sănătate și familie exercită controlul asupra implementării prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

ANDRIAN CANDU

**Chișinău, 23 martie 2018.
Nr. 51.**

STRATEGIA

de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020

Lista abrevierilor

- AAP – Academia de Administrare Publică
ABRM – Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova
ANOFM – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
APC – administrația publică centrală
APL – administrația publică locală
AS – antreprenoriatul social
CAP – Platforma pentru Cetățenie Activă și Parteneriat pentru Drepturile Omului
CALM – Congresul Autorităților Locale din Moldova
CCIGAV – Comisia de certificare a instituțiilor gazdă a activității de voluntariat
CNP – Consiliul Național pentru Participare
CNTM – Consiliul Național al Tineretului din Moldova
CNVM – Centrul Național de Voluntariat din Moldova
CRRM – Consiliul Rectorilor din Republica Moldova
Coaliția Voluntariat (CV) – Coaliția pentru Promovarea Legii și Activităților de Voluntariat
FAM – Fundația pentru Dezvoltare din Republica Moldova
FHI 360 – Family Health International 360
HAI – HelpAge International
IFC – Institutul de Formare Continuă
MEI – Ministerul Economiei și Infrastructurii
MADRM - Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MECC – Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
MSMPS – Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
ONG – organizație neguvernamentală
OSC – organizațiile societății civile
SCSC – structura responsabilă de cooperarea cu societatea civilă din cadrul Cancelariei de Stat
Strategia 2012–2015 – Strategia de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2012–2015

INTRODUCERE

Dezvoltarea societății civile are o importanță majoră pentru fortificarea valorilor supreme ale oricărei țări, dar și pentru încurajarea implicării populației în dezvoltarea comunităților. Dezvoltarea sectorului asociativ în Republica Moldova reafirmă respectarea drepturilor și libertăților fundamentale, inclusiv a dreptului la libera asociere, libertatea întrunirilor și libertatea exprimării. Prin activitățile sale, populația contribuie la dezvoltarea amplă a comunităților, la ridicarea standardelor de viață și îmbunătățirea calității vieții.

Contribuția respectivă a sectorului asociativ la promovarea și edificarea unei societăți democratice implică cooperarea intensă cu instituțiile statului. Inițiativele comune contribuie semnificativ la progrese în diverse domenii sociale pentru a răspunde adecvat problemelor existente. Organizațiile societății civile (OSC), ca parte integrantă a sistemului social, reprezintă o formă de exprimare a inițiativelor cetățenești, facilitând astfel participarea activă a populației în administrarea treburilor publice. Susținerea societății civile este o modalitate de stimulare a coeziunii sociale și de creare a capitalului social durabil. De asemenea, OSC posedă un potențial economic înalt, prin rolul de angajator, contribuind în acest sens la diminuarea șomajului. Prin urmare, parte a interesului național al Republicii Moldova este susținerea dezvoltării sectorului asociativ, adoptarea politicilor și a unui cadru normativ favorabile activității sectorului respectiv – subiect important în promovarea democrației și a valorilor democratice, partener esențial în identificarea și redresarea problemelor din diverse domenii sociale.

Strategia de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020 (în continuare – *Strategie*) reflectă angajamentul Republicii Moldova de a consolida în mod sistematic condițiile pentru dezvoltarea dinamică a societății civile. Fiind edificată pe principiile încrederii reciproce, parteneriatului, transparenței, participării, nonpartizanatului politic, Strategia continuă eforturile demarate în cadrul realizării strategiilor precedente de dezvoltare a societății civile (pentru perioadele 2009–2011 și 2012–2015) și se axează pe aceleași priorități.

Strategia a fost elaborată în mod participativ de către un grup de lucru intersectorial (divizat în trei subgrupuri de lucru, corespondente celor trei obiective generale ale Strategiei) constituit prin Dispoziția DDP/C-1 nr. 9 din 25 noiembrie 2016 a Președintelui Parlamentului Republicii Moldova și format din reprezentanții societății civile, ai Guvernului și ai Parlamentului, cu susținerea Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), oferită în cadrul Programului „Parteneriate pentru o societate civilă durabilă în Moldova (MPSCS)” implementat de FHI 360 și Centrul European pentru Drept Necomercial (ECNL).

Dat fiind faptul că nu există o definiție general acceptată pentru termenul de „organizații ale societății civile”, în sensul prezentei Strategii este utilizată definiția dată de Organizația Națiunilor Unite: „Entități nonprofit, grupuri voluntare de cetățeni, organizate la nivel local, național și internațional pentru a scoate în evidență probleme de interes public. Totalmente orientate spre și create de persoane cu interese comune, acestea realizează diverse servicii și funcții umanitare, reprezintă nevoile cetățenilor în fața structurilor guvernamentale, monitorizează implementarea politicilor și a programelor și susțin participarea sectorului civil la nivel comunitar.”^[1]

Secțiunea 1

Contextul Strategiei

1.1. Cadrul general retrospectiv. Strategia reafirmă prioritățile și continuă eforturile demarate în cadrul Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2012–2015, aprobată de Parlament prin Legea nr. 205/2012.

Evaluarea finală a implementării strategiei menționate a confirmat relevanța priorităților stabilite de aceasta, deși formal nu avusese loc o evaluare ex-ante, iar documentul respectiv se baza pe constatările, concluziile și recomandările mai multor studii realizate, care vizau domeniile de intervenție ale strategiei menționate.^[2]

Implementarea Strategiei 2012–2015 a avut loc într-un context politic instabil, cu frecvente schimbări ale guvernelor, implicit și a ministerelor, și nefavorabil continuității și performanței. Evaluarea finală a stabilit că Strategia 2012–2015 a fost una extrem de ambițioasă, dar că a fost înregistrat un progres destul de mic confirmat de realizările procesului de implementare în cele trei domenii prioritare ale strategiei menționate. Concluzia generală a evaluării finale este că majoritatea angajamentelor asumate în cadrul Strategiei 2012–2015 nu au fost realizate. Astfel, nivelul implementării acțiunilor prevăzute de strategia menționată era de 27%; 9% dintre acțiuni aveau un grad avansat de realizare, iar 64% nu au fost realizate, inclusiv 52% dintre acțiunile nerealizate nici nu fuseseră demarate. Astfel, rezultatele implementării angajamentelor stipulate în strategia respectivă și în planul de acțiuni aferent erau sub nivelul așteptărilor și modeste în comparație cu rezultatele preconizate.

Factorii care au afectat implementarea Strategiei 2012–2015 au fost atât de ordin politic, contextual, financiar, cât și de management și coordonare dintre subiecții implicați.^[3] Printre factorii determinanți respectivi menționăm deficiențele în dezvoltarea sectorului asociativ din Republica Moldova, numărul relativ mic de OSC existente raportat la 1000 de locuitori, rata mică a OSC active și nivelul redus de

participare a OSC la procesul decizional. Alți factori ar fi insuficiența resurselor financiare și viabilitatea financiară scăzută a OSC, precum și nivelul redus al spiritului civic și al voluntariatului. Descrierea factorilor respectivi este prezentată în secțiunile corespunzătoare.

Strategia de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020 ține cont de lacunele anterioare, de experiența acumulată și urmărește realizarea angajamentelor restante din documentul precedent, cu examinarea repetată a intervențiilor și complementarea acestora cu noi activități și acțiuni necesare, dar în limita priorităților stabilite de obiectivele generale și cele specifice ale Strategiei 2012–2015. De asemenea s-a pus accent pe monitorizarea și evaluarea performanțelor, completarea indicatorilor de progres atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ.

În perioada elaborării Strategiei, contextul politic al Republicii Moldova era unul relativ stabil, în timp ce aspectele socioeconomice rămâneau a fi în continuare precare, ceea ce afectează capacitatea autorităților publice de a susține financiar implementarea angajamentelor prevăzute de Strategie. Tendința autorilor Strategiei este de a sensibiliza și de a implica într-o măsură mai mare partenerii de dezvoltare în susținerea implementării angajamentelor asumate, implicare ce va contribui la sporirea eficacității Strategiei. Impactul redus al Strategiei 2012–2015 la nivel local va fi parțial remediat prin includerea în noua Strategie a reprezentanților autorităților publice locale și prin planificarea unor acțiuni și rezultate la nivel local, precum și prin includerea indicatorilor de progres geografici și de reprezentativitate. Deficiențele privind monitorizarea și raportarea implementării Strategiei 2012–2015 vor fi diminuate prin crearea unui mecanism de control parlamentar pentru monitorizare, precum și prin instituirea evaluării intermediare de rînd cu cea finală.

1.2. Societatea civilă din Republica Moldova: date generale. Actualmente, excluzînd fundațiile, instituțiile private și publice și organizațiile religioase, la Ministerul Justiției sînt înregistrate circa 7950 de asociații obștești republicane. Numărul asociațiilor obștești locale este necunoscut din cauza că autoritățile publice locale nu prezintă informațiile corespunzătoare Ministerului Justiției, astfel încît, nici la nivel de societate și nici la nivel de autorități, nu se cunoaște numărul real total al organizațiilor societății civile din Republica Moldova. Majoritatea OSC înregistrate (circa 65%) sînt localizate în municipiul Chișinău, deși această unitate teritorial-administrativă reprezintă doar aproximativ 25% din populația totală a țării. Conform estimărilor neoficiale, în regiunea transnistreană a Republicii Moldova sînt înregistrate circa 2500 de asociații obștești.^[4] În Republica Moldova se atestă un număr de 1,9 de OSC la 1000 de locuitori, ceea ce reprezintă un progres comparativ cu Ucraina (1,2) și Federația Rusă (1,6). Însă acest număr este considerabil mai mic în

comparație cu unele țări din Europa de Est, precum România (2,9), Macedonia (5,6), Ungaria (6,6) sau Croația (9,6).^[5]

Conform estimărilor unor studii, doar circa 25% din numărul total al OSC sînt suficient de active și dezvoltă diferite proiecte și inițiative,^[6] iar printre cauze se numără atît insuficiența finanțărilor din interiorul țării, cît și lipsa unor mecanisme de generare a veniturilor prin prestarea serviciilor.

La ora actuală, sectorul asociativ din Republica Moldova este prezent în diferite sfere de activitate, principalele fiind domeniul educației și trainingului (50%), al serviciilor sociale (40,8%), al dezvoltării comunitare (36,9%), al participării civice (26,2%), al sănătății și al tineretului (19,2% fiecare), al culturii (16,9%).^[7]

Cadrul normativ cu privire la sectorul asociativ recunoaște trei forme distincte de organizare: asociații obștești, fundații și instituții private. Legislația de bază include Legea nr. 837/1996 cu privire la asociațiile obștești, Legea nr. 581/1999 cu privire la fundații și Codul civil nr. 1107/2002. Majoritatea OSC sînt înregistrate ca asociații obștești. Legea cu privire la asociațiile obștești a fost modificată conform Codului civil și stabilește norme permissive pentru OSC la obținerea statutului de utilitate publică.

Totuși, cadrul normativ privind OSC a înregistrat, în anul 2015, și unele schimbări negative, în special din cauza modificărilor Codului fiscal și a eșecului privind instituirea „Ghișeului unic” pentru înregistrarea OSC, acțiune care, în general, este favorabilă OSC la nivel național, dar care, la nivel local, prezintă carențe. De exemplu, multe dintre autoritățile administrației publice locale de nivelul întîi nu dețin o bază de date a OSC înregistrate, precum și reprezentanții acestora dispun de cunoștințe limitate privind atribuirea organizațiilor societății civile a numărului unic de înregistrare. „Ghișeul unic” pentru înregistrarea OSC, care urma să fie funcțional din 2014, nu a fost instituit. În luna iunie a anului 2015 a fost modificată procedura de acordare a statutului de utilitate publică pentru OSC și, pe lîngă opțiunile „acceptare” și „respingere”, Comisia de certificare dispune și de opțiunea de „amîinare”, acordîndu-le OSC 30 de zile pentru a-și ajusta pachetul de documente.^[8] De asemenea, începînd cu 2015, Comisia respectivă publică pe pagina web oficială a Ministerului Justiției deciziile luate, cu toate acestea link-ul *Lista actualizată a organizațiilor necomerciale care au obținut statut de utilitate publică* este inactiv.^[9]

Secțiunea a 2-a

Principiile cooperării dintre autoritățile publice și societatea civilă

În procesul de cooperare, reprezentanții OSC și ai autorităților publice împărtășesc aceleași valori și se conduc de următoarele principii.

Activism civic și implicare. Prin activism civic, în sensul prezentei Strategii, se înțelege participarea din proprie inițiativă a populației la viața publică și în procesul de soluționare a problemelor comunității, lucru care reprezintă o componentă esențială a unei societăți democratice. Autoritățile publice susțin activismul civic prin crearea unui cadru normativ favorabil, prin informarea opiniei publice despre activitățile autorităților respective, prin implicarea OSC în procesul de planificare și de implementare a deciziilor autorităților publice.

Încredere. O societate deschisă și democratică se bazează pe interacțiunea onestă între subiecții din toate sectoarele – public, privat și asociativ. Deși OSC și autoritățile publice au sarcini diferite, obiectivul comun de a îmbunătăți viețile oamenilor poate fi atins în mod satisfăcător doar dacă se cooperează pe bază de încredere, ceea ce implică transparență, respect și încredere reciprocă.

Parteneriat. Parteneriatele dintre OSC și autoritățile publice permit implicarea activă și stabilirea responsabilităților astfel încât problemele societății să fie soluționate cât mai eficient. Funcționarea instituțiilor publice în mod transparent creează și cultivă o mai mare încredere a cetățenilor și reconfirmă legitimitatea instituțiilor respective. Autoritățile publice înțeleg importanța implicării OSC în soluționarea problemelor comunităților locale, contribuind la dezvoltarea mecanismelor de colaborare existente.

Responsabilitate, transparență și răspundere. Acționând în interes public, atât OSC, cât și autoritățile publice manifestă deschidere, responsabilitate și răspundere pentru activitățile desfășurate și pentru utilizarea resurselor.

Independența politică a inițiativelor civice. OSC promovează principiul nonpartizanatului politic, care presupune nealinieră la vreo ideologie sau politică de partid, păstrarea unei atitudini civice responsabile, susținerea pluralității opțiunilor politice și ideologice, libertatea și independența la stabilirea scopurilor, la luarea deciziilor și în desfășurarea activităților.

Dezvoltarea durabilă și echilibrată. În activitatea lor și în cadrul cooperării, OSC și autoritățile publice pornesc de la principiul dezvoltării durabile și echilibrate.

Egalitatea de oportunități. Autoritățile publice au ca scop asigurarea oportunităților egale pentru toți cetățenii pentru realizarea drepturilor și libertăților fundamentale. Prin modul de a fi, OSC comunică necesitățile și interesele diferitor grupuri sociale, în mod particular ale celor defavorizate și marginalizate, precum populația săracă, femeile, populația de etnie romă, persoanele cu dizabilități și alte grupuri sociale. Coeziunea socială, ca prioritate a Strategiei, poate fi atinsă doar dacă sînt respectate principiile egalității și nediscriminării.

Secțiunea a 3-a

Domeniile prioritare vizate de Strategie

3.1. Participarea societății civile la procesul decizional. Una dintre problemele majore este detașarea și pasivitatea cetățenilor față de administrarea treburilor publice.

În acest context, societatea civilă constituie un element important al procesului democratic prin oferirea unei căi alternative cetățenilor, alături de cea propusă de partidele politice și de cea a lobby-ului, de direcționare a diverselor opinii și de asigurare a diferitor interese în procesul de luare a deciziilor. Participarea scăzută a societății civile la procesul decizional are la bază o serie de factori, inclusiv carențele de ordin legislativ privind asigurarea transparenței decizionale, practicile instituționale defectuoase la nivelul administrației publice centrale (APC) și al administrației publice locale (APL), capacitatea redusă a OSC de a participa la procesul de luare a deciziilor, deficiențele sistemului educațional privind educația pentru cetățenia democratică, nivelul scăzut de dezvoltare socioeconomică etc.

În Republica Moldova există un cadru normativ consacrat transparenței decizionale, însă unele prevederi ale acestuia sînt interpretabile. Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional nu prevede în mod expres publicarea proiectelor de decizii, inclusiv a anunțului despre inițierea elaborării acestora, pe paginile web oficiale ale autorităților APC, fapt care creează confuzii la aplicarea prevederilor respective. Termenul-limită de cel mult 15 zile lucrătoare stabilit pentru prezentarea recomandărilor asupra proiectelor de decizii oferă autorităților APC posibilitatea de a fixa termene nejustificat de scurte și, astfel, de a limita participarea părților interesate la procesul decizional.

Deși au fost înregistrate progrese semnificative în domeniul sporirii transparenței decizionale, precum elaborarea studiilor tematice privind carențele din domeniul transparenței decizionale, modificarea cadrului normativ corespunzător, ajustarea instrucțiunilor metodologice de calcul al indicatorilor pentru rapoartele autorităților publice privind transparența decizională, elaborarea curriculumurilor de instruire în domeniul transparenței decizionale etc.,^[10] există angajamente asumate, dar neonorate, cum ar fi instruirea comună în domeniul transparenței decizionale, stimularea performerilor în domeniul transparenței decizionale, crearea unei platforme pentru publicarea proiectelor de decizii ale autorităților APL etc.^[11]

Deficiențele în aplicarea legislației privind transparența decizională sînt cauzate și de faptul că nu toate autoritățile publice s-au conformat prevederilor legislației. Conform unor rapoarte independente, o parte din paginile web oficiale ale autorităților APC nu aveau create rubrici speciale dedicate transparenței decizionale. De asemenea, doar unele autorități ale APC au plasat pe paginile web oficiale regulile

interne privind procedura de informare, consultare și participare la procesul de elaborare și adoptare a deciziilor. În multe cazuri, pe paginile web oficiale ale autorităților APC nu este plasată informația privind numele și datele de contact ale persoanei responsabile de consultarea publicului cu privire la procesul decizional. Nu toate proiectele de decizii sînt făcute publice, multe dintre acestea fiind postate fără indicarea datei și a termenului-limită de prezentare a comentariilor. Majoritatea autorităților APC nu postează pe paginile web oficiale sinteza recomandărilor primite și a deciziilor luate cu privire la comentariile părților interesate. Rămîne o practică frecventă adoptarea în regim de urgență a proiectelor în cadrul ședințelor de Guvern, fără informarea și consultarea prealabilă a părților interesate.^[12] La nivel local există un registru al actelor autorităților APL în care sînt plasate doar deciziile adoptate (www.actelocale.md), dar nu și proiectele de decizii, fapt care ar facilita participarea OSC și a constituenților acestora la procesul decizional. Totodată, nu toate autoritățile APL își publică deciziile pe pagina web menționată.

O altă cauză care determină diminuarea capacității OSC de implicare în procesul decizional este lipsa suportului la nivel național pentru asociațiile obștești care monitorizează implementarea politicilor publice și care contribuie la identificarea acțiunilor de optimizare a politicilor respective. Deși în țările occidentale există numeroase practici eficiente privind susținerea din resurse bugetare a OSC care desfășoară activități și programe de monitorizare a calității guvernării („watchdog”), în Republica Moldova, din diverse motive, practicile respective încă nu au fost implementate. Aplicarea unor astfel de mecanisme ar contribui semnificativ la creșterea participării OSC la procesele de luare a deciziilor și de monitorizare a implementării politicilor publice.

Dezvoltarea cooperării cu societatea civilă este o activitate complexă, care implică o abordare intersectorială și interinstituțională. Actualmente, în Republica Moldova nu există o structură responsabilă de cooperarea cu societatea civilă, deși crearea acesteia a fost planificată în Strategia 2012–2015. Remarcăm faptul că asemenea structuri există și funcționează în mai multe state europene, precum România, Franța, Marea Britanie, Ungaria, Macedonia, Slovacia, Cehia, Croația.^[13] Deși au fost realizate cîteva acțiuni concrete pentru a asigura un dialog permanent între autoritățile publice și societatea civilă, menținerea și intensificarea cooperării respective rămîn a fi problematice.

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 11/2010 a fost creat Consiliul Național pentru Participare (CNP) ca organ consultativ al Guvernului în procesul de elaborare a politicilor, dar nu și în procesul de monitorizare a implementării acestora. De la crearea sa, CNP a fost suficient de activ în consultările publice cu Guvernul, contribuind la implicarea societății civile în procesul decizional în pofida anumitor deficiențe, a capacităților insuficiente și a unor contestări din partea reprezentanților

societății civile. Mandatul CNP a expirat la sfârșitul anului 2014, iar noua componentă a consiliului respectiv include 26 de reprezentanți ai OSC, selectați în luna februarie a anului 2017 în urma unui concurs public organizat de către Cancelaria de Stat.

În perioada inactivității CNP a fost afectat dialogul Guvernului cu societatea civilă, deși consultările publice au avut loc segmentat, prin alte platforme tematice, precum Consiliul Național al ONG din Republica Moldova (Consiliul ONG), Alianța ONG Active în Domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei, Alianța Organizațiilor pentru Persoanele cu Dizabilități, Platforma pentru Cetățenie Activă și Parteneriat pentru Drepturile Omului, Platforma de Susținere a Antreprenoriatului Social, Coaliția pentru Promovarea Legii și Activităților de Voluntariat, Rețeaua ONG ce activează în domeniul HIV/SIDA, ITS și narcomaniei, Alianța Anticorupție, Forul Organizațiilor de Femei din Republica Moldova, Coaliția împotriva Violenței Domestice etc.

Unele rețele au o experiență semnificativă de colaborare cu ministerele de resort. De exemplu, Coaliția pentru promovarea legii și activităților de voluntariat și Consiliul Național al Tineretului din Moldova au inițiat politici de durată în parteneriat cu Ministerul Tineretului și Sportului și Ministerul Educației; Platforma de susținere a antreprenoriatului social – cu Ministerul Economiei etc.

3.2. Viabilitatea financiară a OSC. În Republica Moldova au fost înregistrate progrese reduse în elaborarea și implementarea mecanismelor financiare și fiscale favorabile OSC. Asigurarea viabilității financiare reprezintă un element esențial în dezvoltarea sectorului asociativ din țară, iar realizările în acest sens din ultimii ani sînt, deși vizibile, insuficiente pentru consolidarea sustenabilității OSC, fiind confirmate atît de rezoluțiile forumurilor organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, cît și de alte studii.^[14]

Conform *Indexului sustenabilității organizațiilor societății civile 2015 – Republica Moldova*, viabilitatea financiară a OSC s-a îmbunătățit în anul 2015. Pe lîngă granturile externe, surse importante de venit pentru OSC au devenit și banii din bugetul public, donațiile, veniturile din activitatea economică și cotizațiile de membru.^[15] Conform altui studiu, realizat în 2015 la inițiativa Centrului Național de Asistență și Informare a ONG-urilor din Moldova CONTACT, 83% din veniturile OSC proveneau din granturi externe.^[16] Cercetările relevă faptul că printre cei mai importanți donatori externi sînt Uniunea Europeană, USAID, Guvernul Suediei/Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională, Biroul de Cooperare al Elveției, agențiile ONU, ambasadele SUA, Austriei, Marii Britanii, Germaniei și a Slovaciei, care dețin un rol important în finanțarea organizațiilor societății civile. Alte organizații finanțatoare, prezente în Republica Moldova, sînt Fundația Soros–Moldova, Fundația Est-Europeană, SOIR, HEKS etc.^[17]

În comparație cu situația din țările din regiune, Republica Moldova este țara în care OSC au cea mai mare dependență de sursele de finanțare din exterior. Astfel, conform unor studii privind durabilitatea financiară a OSC în mai multe țări europene, inclusiv România, Polonia, Ungaria, Cehia și Slovacia, marea majoritate (43%) a resurselor financiare ale OSC se formează în urma generării veniturilor proprii, inclusiv din cotizatii de membru, activități economice, servicii contra plată, venitul generat de investiții. În țările menționate, suportul sectorului public se poziționează, de asemenea, ca o sursă semnificativă de venit și constituie circa 35%. Această sursă de venit este urmată de filantropia privată (22%), inclusiv facilitățile fiscale pentru agenții economici privați, facilitățile fiscale individuale, contribuția voluntarilor.^[18]

Sursele interne de autofinanțare sînt dezvoltate insuficient, iar valoarea celor existente este nesemnificativă. În principiu, organizațiile necomerciale pot desfășura activități economice auxiliare prevăzute de statutele acestora. Această prevedere însă nu este aplicată în practică din diverse motive, inclusiv datorită faptului că OSC nu cunosc modalități practice de aplicare, dar și, uneori, din cauza reticenței autorităților publice.

Studiile recente arată ca autoritățile publice, în limita resurselor disponibile, depun eforturi pentru susținerea sectorului asociativ, iar finanțele publice devin treptat o sursă importantă pentru inițiativele OSC. Astfel, în 2015, Ministerul Tineretului și Sportului a oferit finanțare atât pentru OSC de tineret, cât și pentru 8 consilii raionale de tineret. De asemenea, Ministerul Economiei și Ministerul Mediului au oferit granturi mici pentru OSC.

În ceea ce privește donațiile, acestea s-au redus. În conformitate cu indicele comportamentului filantropic, în anul 2015 doar 17% dintre respondenții din Republica Moldova au declarat că au făcut acte de caritate, în scădere cu 4% față de 2014. 76% dintre instituțiile și persoanele fizice care au făcut donații în anul 2015 le-au direcționat către biserici și mănăstiri, în timp ce doar 7% și-au direcționat donațiile către OSC.^[19]

Pe parcursul implementării Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2012–2015, obiectivul general *Promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile* s-a dovedit a fi cel mai sensibil și s-a confruntat cu cele mai mari rezistențe din partea autorităților publice centrale, fapt pentru care realizarea angajamentelor este modestă (19%). Realizările respective țin de introducerea în Codul fiscal a desemnării procentuale („legea cu privire la 2%”) și elaborarea mecanismului aferent de implementare;^[20] elaborarea standardelor de contabilitate pentru organizațiile necomerciale și operarea modificărilor corespunzătoare în Codul fiscal; realizarea studiului de politici privind mecanismele specifice de redirecționare a unei părți din impozit și a studiului privind oportunitățile de contractare a serviciilor și lucrărilor publice de către OSC; operarea modificărilor în legislație privind

contractarea directă a serviciilor și lucrărilor publice de către OSC.

Angajamentele nerealizate țin de reglementarea antreprenoriatului social în Republica Moldova; introducerea unei perioade de grație pentru OSC pentru conformarea activității standardelor de contabilitate, fără a fi supuse sancțiunilor; dezvoltarea capacităților autorităților publice care implementează contractarea socială; promovarea bunelor practici în contractarea socială; asigurarea accesului OSC la fondurile și programele de finanțare publică; crearea unor fonduri specializate și/sau a Fondului național de susținere a societății civile etc.

Experiența altor țări demonstrează că sînt necesare mai multe mecanisme și instrumente de stimulare a durabilității financiare a societății civile pentru instituirea unui climat favorabil în acest sens. Astfel, pentru asigurarea viabilității financiare ale OSC este necesară punerea în aplicare a trei seturi de mecanisme:

a) *finanțarea publică directă și indirectă* – facilități/scutiri fiscale, granturi, subsidii bugetare, granturi pentru anumite scopuri de utilitate publică, contracte pentru prestarea unor servicii sociale;

b) *filantropia privată* – facilități fiscale pentru donatori, inclusiv prin deducerea donațiilor; redirecționarea unui procent din impozitul pe venit al contribuabililor;

c) *generarea de venituri* – instituirea unui mediu favorabil pentru desfășurarea activităților economice; facilitarea fiscală a activităților de antreprenoriat social etc.

Dezvoltarea mecanismelor respective reprezintă prioritatea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020.

3.3. Spiritul civic și voluntariatul. Gradul de dezvoltare a spiritului civic și a voluntariatului constituie niște indici importanți ai oricărei societăți, iar societatea moldovenească nu este o excepție în acest sens. Nivelul modest al spiritului civic și al voluntariatului în Republica Moldova are mai multe cauze. Astfel, prima cauză a spiritului civic redus constă în stimularea insuficientă a voluntariatului și în lipsa infrastructurii de voluntariat, precum centrele de voluntariat, rețelele de instituții gazdă și rețelele de agenți economici care să asigure realizarea tuturor tipurilor de voluntariat. Situația respectivă se datorează lipsei de resurse și de viziune a subiecților implicați (autoritățile publice, societatea civilă și agenții economici), precum și faptului că autoritățile publice nu inițiază parteneriate reale pentru dezvoltarea voluntariatului.

A doua cauză rezidă în accesul insuficient al copiilor și al tinerilor la servicii de educație nonformală de calitate, precum și la oportunități de participare la viața socială. Educația sistematică pentru cetățenia democratică activă, care influențează gradul de informare a persoanelor, formarea opiniei publice și adoptarea unor valori democratice implică cooperarea între instituțiile de învățămînt, societatea civilă și mass-media. Actualmente, există mai multe lacune în programele sistemului de

învățămînt din Republica Moldova în ceea ce privește promovarea valorilor, atitudinilor, cunoștințelor și abilităților necesare pentru participarea activă a populației în procesele democratice, la nivel politic și social.

Atitudinea față de voluntariat este un alt aspect important, deoarece societatea moldovenească nu apreciază suficient importanța activităților de interes public neremunerate. Motivele pentru care populația nu se implică în acțiuni de voluntariat sînt multiple și țin, pe de o parte, de aspectele materiale, valorile și cultura socială, insuficiența informației, iar, pe de altă parte, de implicarea pasivă a autorităților publice, în special a ministerelor de resort, în implementarea prevederilor Legii voluntariatului nr. 121/2010, precum și neajustarea cadrului normativ conexe legii respective. Tinerii din localitățile rurale, grupurile etnice minoritare și tinerii cu dizabilități sînt frecvent excluși de la participarea în activitățile educației nonformale, deoarece nu dispun de informație, de acces la infrastructură, precum transportul, sau de contacte cu instituțiile care oferă asemenea activități și servicii. Insuficiența informării și implicării în activități de voluntariat face ca autoritățile publice și, de multe ori, societatea civilă să nu conștientizeze cu adevărat importanța dezvoltării culturii participative și a voluntariatului, deși voluntariatul generează beneficii atât pentru voluntari, cît și pentru societate și țară.^[21]

Realizările privind implementarea Strategiei 2012–2015 referitoare la obiectivul general *Dezvoltarea spiritului civic activ și a voluntariatului* reprezintă doar 26% din angajamentele asumate – o cifră modestă în comparație cu aspirațiile inițiale. Totuși, au fost înregistrate și unele rezultate palpabile, se atestă un progres clar în reglementarea și recunoașterea juridică a activității de voluntariat în Republica Moldova și în aplicarea prevederilor respective: acreditarea instituțiilor gazdă; documentarea statutului de voluntar, recunoașterea vechimii în muncă în calitate de voluntar etc.

Angajamentele restante la acest capitol, care se regăsesc în actuala Strategie, țin de crearea Centrului Național de Voluntariat din Moldova; elaborarea mecanismelor și a formularelor statistice de raportare financiară privind activitatea de voluntariat pentru instituțiile gazdă; rambursarea cheltuielilor aferente activităților de voluntariat; promovarea educației în spiritul voluntariatului; interconectarea bazei de date de pe pagina www.cnv.md cu baza de date națională privind ocuparea forței de muncă a ANOFM; instituirea unui sistem eficient de recunoaștere și promovare a educației nonformale etc.

Secțiunea a 4-a

Obiectivele generale și cele specifice ale Strategiei

Strategia este elaborată în scopul creării unui cadru normativ comun și al conjugării eforturilor colective, necesare pentru dezvoltarea societății civile în Republica Moldova, pentru stimularea coeziunii sociale și pentru valorificarea potențialului uman, în baza principiilor menționate în secțiunea a 2-a.

Strategia urmărește realizarea a trei obiective generale:

- 1) consolidarea cadrului normativ și a celui instituțional privind participarea societății civile la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice;
- 2) promovarea și consolidarea sustenabilității financiare a societății civile;
- 3) dezvoltarea spiritului civic activ și a voluntariatului.

Ca urmare a implementării Strategiei sînt preconizate următoarele rezultate:

- 1) edificarea unui sistem eficient de participare a OSC la procesul decizional;
- 2) instituirea unor mecanisme funcționale pentru asigurarea viabilității financiare a OSC;
- 3) creșterea semnificativă a participării populației în activitățile de voluntariat și în procesele de dezvoltare a comunităților.

Obiectivul general 1. Consolidarea cadrului normativ și a celui instituțional privind participarea societății civile la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice. Realizarea acestui obiectiv presupune îndeplinirea a trei obiective specifice.

Primul obiectiv specific vizează dezvoltarea mecanismului instituțional de colaborare între autoritățile publice și societatea civilă în procesele de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice. Urmînd bunele practici din țările occidentale, va fi instituită, la nivel de Guvern, o structură responsabilă de cooperarea cu societatea civilă. Va fi consolidată cooperarea dintre Parlament și societatea civilă.

Al doilea obiectiv specific ține de consolidarea capacităților de participare a autorităților publice și OSC în procesul de elaborare și monitorizare a implementării politicilor publice. Vor fi desfășurate activități comune de instruire și programe de stimulare a participării OSC în procesul decizional.

Al treilea obiectiv specific țintește îmbunătățirea cadrului normativ în domeniul transparenței decizionale. De asemenea vor fi îmbunătățite mecanismele existente și vor fi create noi instrumente pentru garantarea transparenței activității, la toate nivelurile, atît a puterii legislative, cît și a celei executive. Politicile conexe vor fi coroborate cu dezideratul participării societății civile la procesele politice din țară.

Vor fi create și valorificate mecanisme consolidate pentru participarea OSC la procesul de luare a deciziilor.

Obiectivul specific 1.1. Dezvoltarea mecanismelor instituționale de colaborare între autoritățile publice și societatea civilă. Realizarea acestui obiectiv specific este imperativă pentru sporirea participării OSC la procesele decizionale. Crearea unei structuri responsabile de cooperarea cu societatea civilă va eficientiza și fortifica colaborarea dintre Guvern și OSC. De asemenea, actualizarea Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 373/2005, va consolida cooperarea dintre autoritatea legislativă și OSC.

Activitățile-cheie:

1.1.1. Instituirea, la nivel de Guvern, a unei structuri responsabile de cooperarea cu societatea civilă.

1.1.2. Consolidarea mecanismului de cooperare dintre Parlament și societatea civilă.

Rezultatele preconizate:

1.1.1. Structura responsabilă de cooperarea cu societatea civilă este instituită și asigură eficient cooperarea cu OSC.

1.1.2. Mecanismul de cooperare dintre Parlament și societatea civilă este consolidat, iar conlucrarea este periodic monitorizată, evaluată și eficientizată în baza constatărilor și recomandărilor.

Obiectivul specific 1.2. Consolidarea capacității de colaborare între funcționarii publici și reprezentanții OSC în procesul de elaborare, monitorizare și evaluare a implementării politicilor publice. Participarea societății civile la procesele decizionale depinde, în mare măsură, de disponibilitatea și capacitatea autorităților publice de a asigura cooperarea în acest domeniu, dar și de voința și spiritul civic al societății civile. Sporirea competenței reprezentanților autorităților publice și ai OSC în domeniul transparenței decizionale, ca urmare a instruirilor tematice comune, va fortifica cooperarea dintre instituțiile statului și societatea civilă și va contribui la sporirea participării OSC în procesul decizional.

Activitățile-cheie:

1.2.1. Dezvoltarea competenței resurselor umane din cadrul autorităților publice și a reprezentanților OSC pentru asigurarea transparenței decizionale la toate nivelurile.

1.2.2. Organizarea evenimentelor de promovare a participării OSC la procesele decizionale și de stimulare a autorităților publice privind susținerea participării respective.

Rezultatele preconizate:

1.2.1. Resursele umane din cadrul autorităților publice centrale și locale și reprezentanții OSC și-au sporit competența în domeniul transparenței decizionale, ca urmare a instruirilor comune.

1.2.2. OSC participă activ la procesele decizionale inițiate de către autoritățile publice de toate nivelurile, ca urmare a evenimentelor de promovare și stimulare.

Obiectivul specific 1.3. Îmbunătățirea mecanismelor existente și crearea unor noi instrumente pentru garantarea transparenței activității autorităților publice de toate nivelurile, de la Parlament și Guvern pînă la consiliile raionale/locale și primari. Acest obiectiv este complementar inițiativelor precedente și urmărește realizarea unui set de măsuri care să asigure participarea OSC la administrarea treburilor publice atît la nivel central, cît și local. Eliminarea carențelor din legislația privind asigurarea transparenței decizionale, coroborarea politicilor conexe cu dezideratul transparenței decizionale sînt importante pentru asigurarea participării plenare a OSC la procesul decizional. Actualizarea și utilizarea informației relevante pentru părțile interesate, concomitent cu utilizarea metodelor novatoare de promovare a participării, reprezintă forța motrică a participării OSC la procesele decizionale.

Activitățile-cheie:

1.3.1. Modificarea legislației de bază și a celei conexe pentru asigurarea transparenței în procesul decizional.

1.3.2. Crearea, la nivel național, a unor mecanisme eficiente de promovare a participării OSC la procesul decizional, inclusiv prin asigurarea accesului la proiectele de decizii și sintezele recomandărilor.

1.3.3. Crearea și consolidarea, la nivel local, a mecanismelor care să permită accesarea informației și implicarea populației în procesul decizional.

Rezultatele preconizate:

1.3.1. Procesul decizional este unul transparent, ca urmare a modificării legislației.

1.3.2. Participarea OSC la procesul decizional a sporit ca urmare a creării și promovării unor mecanisme eficiente de implicare în procesul decizional.

1.3.3. Participarea cetățenilor la procesul decizional la nivel local a sporit ca urmare a asigurării accesului la informație și a dezvoltării/diversificării mecanismelor de implicare a populației în procesul respectiv.

Obiectivul general 2. Promovarea și consolidarea sustenabilității financiare a societății civile. Acest obiectiv general va fi atins prin realizarea a patru obiective specifice.

Primul obiectiv specific ține de stimularea populației și a sectorului privat privind susținerea societății civile. Sînt planificate perfecționarea mecanismului de redirecționare a 2% din venitul persoanelor fizice și asigurarea funcționării acestuia;

eficientizarea mecanismului de deducere a donațiilor; reglementarea și stimularea dezvoltării antreprenoriatului social.

Cel de-al doilea obiectiv specific prevede că autoritățile publice vor consolida accesul și participarea societății civile la implementarea politicilor publice prin intermediul contractării sociale, ajustării mecanismului de contractare directă a serviciilor și lucrărilor publice de către OSC, consolidării capacităților și promovării bunelor practici în domeniul contractării sociale.

Al treilea obiectiv specific urmărește crearea mecanismelor pentru susținerea OSC de către stat. Principalele deziderate ale acestui obiectiv sînt asigurarea accesului OSC la fondurile și programele de finanțare publică; modificarea politicii bugetar-fiscale în vederea instituirii mecanismelor de plată/scutire de TVA pentru OSC cu statut de utilitate publică la procurarea de bunuri și servicii; dezvoltarea mecanismelor de stimulare a implicării OSC și a populației în asigurarea respectării legislației și identificării încălcărilor acesteia.

Al patrulea obiectiv specific vizează modificarea și completarea legislației fiscale aplicate organizațiilor societății civile din Republica Moldova.

Obiectivul specific 2.1. Stimularea populației și a sectorului privat privind susținerea societății civile. Acest obiectiv specific este unul dintre elementele-cheie ale Strategiei, deoarece nu doar consolidează durabilitatea financiară a societății civile, ci și contribuie la dezvoltarea unei culturi și responsabilități publice sociale. Realizarea activităților prevăzute de acest obiectiv va contribui semnificativ la implementarea politicilor de sporire a durabilității financiare a OSC și va impulsiona cooperarea intersectorială. Prin instituirea filantropiei procentuale este creat un mecanism important de colectare a fondurilor și de generare a veniturilor pentru OSC.

Activitățile-cheie:

2.1.1. Perfecționarea mecanismului de redirecționare a 2% din venitul persoanelor fizice și asigurarea funcționării acestuia.

2.1.2. Eficientizarea mecanismului de sponsorizare, filantropie și de deducere a donațiilor.

2.1.3. Reglementarea și stimularea dezvoltării antreprenoriatului social.

Rezultatele preconizate:

2.1.1. Mecanismul de redirecționare a 2% din venitul persoanelor fizice a fost perfecționat și este funcțional.

2.1.2. Mecanismul de deducere a donațiilor este eficientizat și se aplică.

2.1.3. Antreprenoriatul social în Republica Moldova este reglementat și contribuie la consolidarea durabilității financiare a OSC.

Obiectivul specific 2.2. Sporirea accesului la contractarea socială și a participării societății civile la implementarea politicilor publice prin intermediul contractării sociale. Prin acest obiectiv specific, care este complementar obiectivului

specific precedent, se dorește asigurarea accesului OSC la contractarea socială. Mecanismul de contractare directă a serviciilor și lucrărilor publice va fi ajustat, precum și se va asigura eficientizarea acestuia prin identificarea bunelor practici în domeniu și prin dezvoltarea capacităților autorităților publice care implementează contractarea socială.

Activitățile-cheie:

2.2.1. Ajustarea mecanismului de contractare directă a serviciilor și lucrărilor publice de către OSC.

2.2.2. Instruirea și promovarea bunelor practici în domeniul contractării sociale.

Rezultatele preconizate:

2.2.1. Mecanismul de contractare socială directă a serviciilor sociale și lucrărilor publice a fost ajustat și este funcțional.

2.2.2. Grupurile-țintă sînt instruite în domeniul aplicării mecanismului contractării sociale, iar bunele practici sînt identificate și promovate.

Obiectivul specific 2.3. Crearea mecanismelor pentru susținerea OSC de către stat. Acest obiectiv specific reprezintă chintesența durabilității financiare a societății civile. Realizarea acestui obiectiv presupune consolidarea accesului la fonduri publice și programe de finanțare publică; modificarea politicii bugetar-fiscale, în cazul achizițiilor efectuate de către OSC cu statut de utilitate publică; dezvoltarea mecanismelor de stimulare a implicării OSC și a populației în asigurarea respectării legislației și identificării încălcărilor acesteia. În acest sens, au importanță informarea și instruirea grupurilor-țintă cu privire la standardele naționale de contabilitate ajustate și cu privire la publicarea rapoartelor financiare care reflectă veniturile, cheltuielile și fluxul mijloacelor financiare ale OSC. Pentru aducerea în spațiul legal a OSC care, din diverse considerente, nu s-au conformat rigorilor privind raportarea financiară, este necesară introducerea unei perioade de grațiere.

Activitățile-cheie:

2.3.1. Asigurarea accesului OSC la fondurile publice și programele de finanțare publică prin extinderea și/sau îmbunătățirea mecanismelor existente și prin identificarea unor instrumente suplimentare.

2.3.2. Dezvoltarea mecanismelor de stimulare a implicării OSC și a populației în asigurarea respectării legislației și identificării încălcărilor.

2.3.3. Informarea și instruirea reprezentanților OSC privind standardele de contabilitate și regimul fiscal aplicat.

Rezultatele preconizate:

2.3.1. OSC au acces la fondurile publice și programele de finanțare publică, ca urmare a ajustării și extinderii mecanismelor corespunzătoare.

2.3.2. Mecanismele de stimulare a implicării OSC și a populației în asigurarea respectării legislației și identificării încălcărilor sînt dezvoltate.

2.3.3. OSC sînt informate și instruite cu privire la standardele de contabilitate ajustate.

Obiectivul specific 2.4. Perfecționarea legislației fiscale aplicate organizațiilor societății civile. Cadrul normativ fiscal al Republicii Moldova trebuie să fie unul coerent, relevant și să reflecte contextul și specificul activității organizațiilor societății civile. În special, aspectele fiscale, precum impozitul pe venit și taxa pe valoarea adăugată aplicate organizațiilor necomerciale, necesită o reglementare adecvată pentru a nu reprezenta impedimente în dezvoltarea OSC.

Activitățile-cheie:

2.4.1. Perfecționarea și unificarea într-un capitol separat al Codului fiscal al reglementărilor privind impozitul pe venit aplicat organizațiilor necomerciale.

2.4.2. Perfecționarea legislației fiscale privind TVA în raport cu OSC cu statut de utilitate publică.

Rezultatele preconizate:

2.4.1. Reglementările privind impozitul pe venit aplicat organizațiilor necomerciale sînt elaborate și aprobate, precum și sînt introduse în Codul fiscal.

2.4.2. Reglementările privind regimul special al TVA aplicat organizațiilor necomerciale sînt elaborate și aprobate.

Obiectivul general 3. Dezvoltarea spiritului civic activ și a voluntariatului. Acest obiectiv va fi realizat prin intermediul a trei obiective specifice.

Primul obiectiv specific ține de continuarea ajustării cadrului normativ de bază și a celui conex din Republica Moldova conform recomandărilor corespunzătoare europene, precum și de ajustarea acestora la prevederile Legii voluntariatului nr. 121/2010 și ale Regulamentului de aplicare a Legii voluntariatului nr. 121 din 18 iunie 2010, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 158/2012.

Al doilea obiectiv specific presupune continuarea stimulării voluntariatului prin intermediul dezvoltării principalelor structuri naționale de voluntariat și creării infrastructurii necesare. Voluntariatul contribuie la promovarea democrației și a egalității șanselor; la punerea în practică a valorilor europene privind solidaritatea; la creșterea responsabilității civice, a participării și a interacțiunii în societate; la promovarea schimbării și a prosperării; la dezvoltarea unei societăți unitare prin integrarea și includerea socială, generarea încrederii și a solidarității; la creșterea conexiunilor sociale și a coeziunii sociale; la dezvoltarea capitalului social; la creșterea bunăstării și reducerea sărăciei etc.

Al treilea obiectiv specific ține de promovarea educației civice și a educației nonformale care sînt esențiale pentru dezvoltarea unei societăți active, capabilă să se asocieze pentru promovarea interesului public. Educația nonformală contribuie

semnificativ la dezvoltarea spiritului civic și la promovarea coeziunii sociale, a toleranței, precum și la dezvoltarea culturii capitalului social.

Obiectivul specific 3.1. Ajustarea cadrului normativ de bază și a celui conex conform recomandărilor europene, precum și ajustarea acestora la prevederile Legii voluntariatului nr. 121/2010 și ale Regulamentului de aplicare a Legii voluntariatului nr. 121 din 18 iunie 2010, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 158/2012.

Modificarea cadrului normativ și a celui instituțional în corespundere cu standardele europene în domeniul voluntariatului reprezintă o condiție esențială pentru consolidarea spiritului civic. Aceasta va conduce la realizarea drepturilor voluntarilor și la valorificarea beneficiilor pe care le poate aduce voluntariatul formal. Totodată, sînt necesare mecanisme de stimulare a diverselor forme de voluntariat, inclusiv a voluntariatului neformal organizat.

Activitățile-cheie:

3.1.1. Ajustarea cadrului normativ de bază la standardele europene din domeniul voluntariatului.

3.1.2. Crearea mecanismelor necesare și ajustarea cadrului normativ conex conform recomandărilor europene, precum și la prevederile Legii voluntariatului nr. 121/2010 și ale Regulamentului de aplicare a Legii voluntariatului nr. 121 din 18 iunie 2010, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 158/2012.

Rezultatele preconizate:

3.1.1. Cadrul normativ de bază este modificat și ajustat la standardele europene din domeniul voluntariatului.

3.1.2. Actele normative ale ministerelor de resort asigură un cadru juridic favorabil desfășurării diverselor forme de voluntariat.

Obiectivul specific 3.2. Promovarea voluntariatului prin intermediul unor structuri naționale ale infrastructurii de voluntariat. Acest obiectiv este indispensabil dezvoltării voluntariatului. Crearea unor structuri naționale ale infrastructurii de voluntariat face posibilă extinderea practicilor de voluntariat la nivel regional și local. Campaniile naționale de sensibilizare a populației și promovare a potențialelor beneficii ale voluntariatului vor impulsiona dezvoltarea voluntariatului, iar valorificarea curriculumului în domeniul voluntariatului pentru studenți și coordonatorii de voluntari va asigura un cadru de dezvoltare durabil.

Activitățile-cheie:

3.2.1. Crearea unor structuri naționale de dezvoltare a voluntariatului și sporirea numărului acestora.

3.2.2. Promovarea la diferite niveluri de învățămînt a instruirii în domeniul managementului voluntarilor.

3.2.3. Crearea bazei naționale de date privind voluntariatul.

3.2.4. Promovarea potențialelor beneficii ale voluntariatului.

Rezultatele preconizate:

3.2.1. Sînt create structuri naționale ale infrastructurii de voluntariat, iar numărul acestora este în creștere.

3.2.2. Programele pentru mai multe niveluri de învățămînt promovează voluntariatul și managementul voluntarilor.

3.2.3. Baza națională de date privind voluntariatul este creată și este funcțională.

3.2.4. Autoritățile publice promovează activ voluntariatul și beneficiile aferente acestei activități.

Obiectivul specific 3.3. Promovarea spiritului civic și a educației civice. Autoritățile publice centrale și OSC vor promova activ educația nonformală. Instituirea unor mecanisme de validare a educației nonformale va contribui la creșterea eficienței acesteia, iar prin susținerea inițiativelor OSC în domeniul educației nonformale și prin asigurarea accesibilității informației vor fi asigurate oportunități de instruire, inclusiv pentru persoanele cu oportunități reduse.

Activitățile-cheie:

3.3.1. Evaluarea curriculumului la disciplina școlară „Educația civică” și instruirea cadrelor didactice.

3.3.2. Elaborarea conceptului de dezvoltare a educației nonformale.

3.3.3. Promovarea educației civice nonformale, inclusiv în rîndul persoanelor cu oportunități reduse.

3.3.4. Informarea privind inițiativa civică și educarea spiritului civic la nivel comunitar.

3.3.5. Crearea și consolidarea programelor de educație interculturală.

Rezultatele preconizate:

3.3.1. Curriculumul școlar este ajustat din perspectiva educației pentru cetățenia democratică, a transparenței decizionale și a accesului la informație, iar cadrele didactice sînt instruite.

3.3.2. Conceptul de dezvoltare a educației nonformale este elaborat.

3.3.3. Educația civică nonformală este promovată, inclusiv în rîndul persoanelor cu oportunități reduse.

3.3.4. Populația este informată privind democrația participativă și inițiativa civică, ca urmare a campaniilor de informare și a activităților reprezentanților APL și bibliotecarilor instruiți.

3.3.5. Programele de educație interculturală sînt create și realizate în centrele de tineret, în centrele de creație și în biblioteci.

Secțiunea a 5-a

Monitorizarea și evaluarea Strategiei

În procesul implementării Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020 se va efectua monitorizarea periodică a realizării acțiunilor, pentru ca, după caz, să fie operate modificările necesare, precum și vor fi realizate evaluarea intermediară și cea finală a rezultatelor înregistrate.

Procesul de implementare a Strategiei și, în special, a Planului de acțiuni aferent va fi coordonat de către Cancelaria de Stat prin intermediul structurii responsabile de cooperarea cu societatea civilă. Ministerele vizate în Strategie vor prezenta structurii responsabile de cooperarea cu societatea civilă rapoarte, în baza cărora Cancelaria de Stat va prezenta Parlamentului anual, pînă la data de 31 martie, rapoarte privind executarea prevederilor Strategiei și ale Planului de acțiuni aferent.

Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei se vor realiza prin intermediul a trei instrumente, prin prisma rezultatelor obținute și în baza indicatorilor de progres.^[22]

Primul instrument va fi Comitetul de monitorizare a implementării Strategiei, care urmează a fi creat prin dispoziția Președintelui Parlamentului și care va fi constituit din 12 membri (3 persoane fiind desemnate de OSC, 3 persoane – de Guvern, 3 persoane – de Parlament și 3 persoane – de partenerii de dezvoltare). Membrii respectivi nu trebuie să fie implicați în implementarea Strategiei, iar posedarea anumitor competențe în domeniul monitorizării este dezirabilă.

Criteriile de eligibilitate a reprezentanților Guvernului, ai Parlamentului și ai partenerilor de dezvoltare, precum și procedura desemnării acestora vor fi stabilite autonom, de către instituțiile respective. Reprezentanții OSC în cadrul Comitetului de monitorizare a implementării Strategiei sînt aleși, în mod transparent, în cadrul Forumului organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova (Forumul ONG) și activează ca experți independenți. Anunțul despre organizarea Forumului ONG va fi făcut public, inclusiv plasat pe paginile web a Consiliului ONG și a CNP, cu cel puțin 45 de zile înainte de data evenimentului. În cadrul Forumului ONG sînt aleși 3 membri în comitetul respectiv, precum și 3 membri supleanți. Candidații la funcțiile de membru al Comitetului de monitorizare a implementării Strategiei din partea OSC prezintă Consiliului ONG un curriculum vitae și o scrisoare de motivație cu cel puțin 3 zile înainte de data organizării Forumului ONG. Primele 3 persoane care au acumulat cele mai multe voturi în cadrul Forumului ONG sînt desemnate în calitate de membri, iar următoarele 3 persoane, în ordine descrescîndă – în calitate de membri supleanți.

Durata mandatului membrilor Comitetului de monitorizare a implementării Strategiei corespunde perioadei de implementare a Strategiei.

Comitetul de monitorizare a implementării Strategiei este în drept să solicite de la autoritățile publice informații despre realizarea prevederilor Strategiei, iar acestea au obligația să ofere informația respectivă. Comitetul respectiv elaborează anual un raport privind monitorizarea implementării Strategiei, în baza informațiilor prezentate de către autoritățile publice și societatea civilă, precum și în baza altor surse de informare. Raportul anual privind monitorizarea Strategiei este publicat pe paginile web a Cancelariei de Stat, a Consiliului ONG, a CNP și a altor entități.

Comitetul de monitorizare a implementării Strategiei se întrunește ori de câte ori este necesar, însă nu mai rar de două ori pe an (în lunile iunie și decembrie), elaborează Planul de monitorizare a implementării Strategiei, template-uri și instrucțiuni metodologice pentru raportare, care servesc drept temei la întocmirea rapoartelor anuale ale instituțiilor responsabile și ale OSC privind implementarea Strategiei. Secretariatul Comitetului de monitorizare a implementării Strategiei este asigurat de către subdiviziunea responsabilă de cooperarea cu societatea civilă din cadrul Cancelariei de Stat.

Al doilea instrument presupune organizarea audierilor și dezbaterilor publice, în cadrul cărora vor fi formulate concluzii și recomandări, care, la rândul lor, vor fi examinate în ședințele comisiilor parlamentare. După audierea Comitetului de monitorizare a implementării Strategiei și a reprezentanților instituțiilor responsabile de realizarea Planului de acțiuni, comisiile parlamentare vor adopta avize pe marginea dezbaterilor respective.

Anual, Parlamentul organizează conferințe cu participarea societății civile pentru a examina progresele și deficiențele în implementarea Strategiei, acesta fiind *al treilea instrument* al monitorizării implementării Strategiei. La conferințe sînt invitați reprezentanții societății civile, ai Guvernului, ai ministerelor, ai sectorului privat, precum și mass-media.

În perioada mai–iunie 2019 se va realiza evaluarea intermediară a implementării Strategiei, iar în perioada decembrie 2020–ianuarie 2021 – evaluarea finală.

Secțiunea a 6-a

Suportul financiar

Implementarea Strategiei presupune o serie de cheltuieli financiare, necesare pentru atingerea obiectivelor propuse.

În scopul realizării prevederilor Strategiei a fost elaborat Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018–2020, care conține referiri atât la resursele financiare, cât și la resursele umane necesare.

Sursele de finanțare a acțiunilor prevăzute de Strategie sînt următoarele:

– bugetul de stat, în limita mijloacelor alocate/aprobate pentru instituțiile implicate;

– proiectele și programele de asistență tehnică și financiară externe;

– sponsorizările și alte surse, acceptate în condițiile legii.

Note.

[1] <http://www.ngo.bham.ac.uk/Definingfurther.htm>

[2] Gheorghe Caraseni. Raportul de evaluare finală: Implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile în Republica Moldova (2012–2015), iunie 2016.

[3] Ibidem.

[4] Indexul sustenabilității organizațiilor societății civile – 2015, Republica Moldova. CICO, iunie 2016.

[5] NGO Sustainability Index. [Online]:

http://transition.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/reports/2011/2010complete_document

[6] Gheorghe Caraseni. Raportul „Transparența și durabilitatea financiară a organizațiilor neguvernamentale din Moldova”. Centrul CONTACT, 2011, p. 6. [Online]: http://www.fhi360.md/files/Raportul_Studiu_de_Transparența_si_durabilitatea_ONG_Final.pdf

[7] Indexul sustenabilității organizațiilor societății civile – 2015, Republica Moldova. CICO, iunie 2016.

[8] Ibidem.

[9] Pagina web a Ministerului Justiției: <http://www.justice.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=675>.

[10] Gheorghe Caraseni. Raportul de evaluare finală „Implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile în Republica Moldova (2012–2015)”, iunie 2016.

[11] Ibidem.

[12] Raport final de monitorizare a respectării transparenței decizionale. ADEPT, 2011. [Online]: <http://www.e-democracy.md/files/final-report-transparency-2011.pdf>

[13] European Practices on Implementation of Policy Documents and Liaison Offices that Support Civil Society Development. [Online]:

<http://www.icnl.org/research/resources/ngogovcoop/paperpol.pdf>. ECNL, ICNL 2011

[14] Indexul sustenabilității organizațiilor societății civile – 2015, Republica Moldova. CICO, iunie 2016. // Raportul „Colectare de fonduri de către organizațiile societății civile din Republica Moldova din surse autohtone: oportunități și perspective”, Centrul CONTACT, 2015. // Gheorghe Caraseni. Raportul de evaluare finală „Implementarea Strategiei de dezvoltare a societății civile în Republica Moldova (2012–2015)”, iunie 2016.

[15] Indexul sustenabilității organizațiilor societății civile – 2015, Republica Moldova. CICO, iunie 2016.

[16] Raportul „Colectare de fonduri de către organizațiile societății civile din Republica Moldova din surse autohtone: oportunități și perspective”. Centrul CONTACT, 2015.

[17] Indexul sustenabilității organizațiilor societății civile – 2015, Republica Moldova. CICO, iunie 2016.

[18] Laws and Other Mechanisms for Promoting NGO Financial Stability, ICNL, 2005.

[19] Ibidem.

[20] Elaborat în 2016, după finalizarea termenului Strategiei 2012–2015.

[21] Studiul „Infrastructura voluntariatului corporativ în Republica Moldova: potențial și cale de urmat”. TDV, 2012. [Online]: <http://tdvmoldova.wordpress.com/biblioteca-virtuala/>.

[22] Atît în cadrul monitorizării, cît și al evaluărilor intermediare și finale ale implementării Strategiei, indici relevanți vor fi și constatările „Indexului sustenabilității organizațiilor societății civile în Republica Moldova”, realizat anual cu suportul USAID.

PLANUL DE ACȚIUNI
pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a societății
civile pentru perioada 2018–2020

Activități	Acțiuni	Termen de realizare	Surse de finanțare, lei				Responsabili	Parteneri	Indicatori de progres
			bugetare			alte surse			
			2018	2019	2020				
Obiectivul general 1. Consolidarea cadrului normativ și a celui instituțional privind participarea societății civile la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice									
<i>Obiectivul specific 1.1. Dezvoltarea mecanismelor instituționale de colaborare între autoritățile publice și societatea civilă</i>									
1.1.1. Instituirea, la nivel de Guvern, a unei structuri responsabile de cooperarea cu societatea civilă și consolidarea acesteia	1.1.1.1. Elaborarea modificărilor cadrului normativ pentru instituirea structurii responsabile de cooperarea cu societatea civilă	2018					Ministerul Justiției, Cancelaria de Stat	OSC	Numărul și potențialele efecte ale modificărilor elaborate și adoptate
	1.1.1.2. Instituirea structurii responsabile de cooperarea cu societatea civilă	2018	În limita resurselor disponibile				Cancelaria de Stat	CNP, Consiliul ONG	Structura de cooperare cu societatea civilă, instituită; numărul persoanelor care activează în cadrul SCSC; funcționalitatea SCSC
	1.1.1.3. Consolidarea capacităților structurii responsabile de	2018–2019	În limita resurselor disponibile				Cancelaria de Stat	OSC	Necesitățile de consolidare a capacităților identificate; cunoștințele/capacitățile

Anexa nr. 2 (continuare)

	cooperarea cu societatea civilă								dezvoltate ale structurii responsabile de cooperare cu societatea civilă
	1.1.1.4. Elaborarea și implementarea unui plan de promovare a cooperării dintre Guvern și societatea civilă	2018–2020				200000	Cancelaria de Stat/ SCSC	CALM, Consiliul ONG	Periodicitatea și numărul evenimentelor desfășurate; numărul și geografia reprezentanților participanților la evenimente
1.1.2. Consolidarea mecanismului de cooperare dintre Parlament și societatea civilă	1.1.2.1. Modificarea Regulamentului Parlamentului prin includerea regulilor privind transparența decizională și consultările publice	2018				25000	Parlamentul	Consiliul ONG, CALM, CRJM, OSC	Regulamentul Parlamentului modificat; numărul și potențialul transformativ al amendamentelor adoptate
	1.1.2.2. Desfășurarea activităților de cooperare între Parlament și societatea civilă	2018–2020	În limita resurselor disponibile				Parlamentul	CALM, OSC	Numărul activităților desfășurate; numărul și geografia reprezentanților OSC participanți la activități
	1.1.2.3. Monitorizarea și evaluarea cooperării dintre Parlament și societatea civilă	2018–2020	În limita resurselor disponibile				Parlamentul	Consiliul ONG, CALM	Numărul rapoartelor de monitorizare și evaluare; numărul recomandărilor, parvenite în urma monitorizării și evaluării, care au fost preluate de către Parlament și parteneri și potențialul

Anexa nr. 2 (continuare)

									transformativ al acestora
<i>Obiectivul specific 1.2. Consolidarea capacității de colaborare între funcționarii publici și reprezentanții OSC în procesul de elaborare, monitorizare și evaluare a implementării politicilor publice</i>									
1.2.1. Dezvoltarea competenței resurselor umane din autoritățile publice și a reprezentanților OSC pentru asigurarea transparenței decizionale la toate nivelurile	1.2.1.1. Elaborarea, în mod participativ, a curriculumului privind instruirea în domeniul participării și transparenței decizionale pentru APL și APC, ajustat la prevederile Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional	2018				40000	AAP	OSC, CALM, Consiliul ONG, CNP	Curriculumul elaborat în mod participativ; numărul orelor academice/subiectelor dedicate transparenței în procesul decizional incluse în curriculumul elaborat; anunțul privind consultarea curriculumului publicat pe pagina web a AAP și expediat partenerilor
	1.2.1.2. Instruiri comune ale reprezentanților autorităților publice centrale și locale și ai societății civile în domeniul transparenței decizionale	2018–2020				100000	AAP	OSC, CALM	Periodicitatea și numărul instruirilor comune realizate; numărul participanților din cadrul autorităților publice și al OSC (dezagregați pe sexe, mediu rural/urban, vîrstă, limba vorbită) care au beneficiat de instruire; competențele dezvoltate ca urmare a instruirilor respective
	1.2.1.3. Instruiri ale reprezentanților	2018–2020	În limita resurselor disponibile				AAP	OSC, partenerii de	Numărul, durata și periodicitatea instruirilor organizate;

Anexa nr. 2 (continuare)

	autorităților publice și ai societății civile în domeniul monitorizării și evaluării implementării politicilor publice					dezvoltare, CALM, Consiliul ONG, CNP	numărul, geografia și domeniile beneficiarilor instruiți; competențele dezvoltate ca urmare a instruirilor respective
	1.2.1.4. Evaluarea instruirilor comune ale reprezentanților autorităților publice și ai OSC	2018–2020	În limita resurselor disponibile		AAP	OSC	Numărul și constatările evaluărilor; cunoștințele acumulate și capacitățile dezvoltate, confirmate de rezultatele evaluărilor
1.2.2. Organizarea evenimentelor de promovare a participării OSC la procesele decizionale și de stimulare a autorităților publice privind susținerea participării respective	1.2.2.1. Dezvoltarea mecanismelor de stimulare a participării populației la procesul decizional	2018–2020	În limita resurselor disponibile		Autoritățile publice centrale și locale	OSC, CALM, Consiliul ONG, CNP	Numărul și funcționalitatea mecanismelor elaborate
	1.2.2.2. Organizarea evenimentelor de stimulare a participării populației la procesul decizional	2018–2020	În limita resurselor disponibile	400000	Cancelaria de Stat, autoritățile publice centrale și locale	OSC	Patru evenimente organizate anual; ponderea cetățenilor participanți; numărul și periodicitatea evenimentelor realizate; numărul și geografia persoanelor informate (după sex, mediu (rural/urban), vîrstă, limba vorbită etc.); numărul bunelor practici privind participarea

Anexa nr. 2 (continuare)

							populației la procesul decizional
	1.2.2.3. Organizarea evenimentelor de premiere a OSC care promovează participarea la procesul decizional, precum și a autorităților publice care excelează în transparența decizională	2018–2020	În limita resurselor disponibile	200000	Autoritățile publice centrale și locale	Consiliul ONG, CNP	Numărul evenimentelor organizate; numărul premianților din cadrul autorităților publice și al OSC, domeniul de activitate și geografia acestora
<i>Obiectivul specific 1.3. Îmbunătățirea mecanismelor existente și crearea unor noi instrumente pentru garantarea transparenței activității autorităților publice de toate nivelurile, de la Parlament și Guvern până la consiliile raionale/locale și primari</i>							
1.3.1. Modificarea legislației de bază și a celei conexe pentru asigurarea transparenței decizionale	1.3.1.1. Modificarea cadrului normativ privind transparența decizională	2018	În limita resurselor disponibile		Guvernul, Parlamentul	OSC, CALM, APL	Proiectele de modificare a cadrului normativ privind transparența decizională, aprobate; numărul și potențialul transformativ al amendamentelor adoptate
1.3.2. Crearea, la nivel național, a unor mecanisme eficiente de promovare a participării OSC la procesul decizional,	1.3.2.1. Crearea și consolidarea unor mecanisme eficiente de promovare a participării OSC la procesul decizional, de notificare a acestora cu privire la procesul respectiv și de	2018	În limita resurselor disponibile		Cancelaria de Stat, Parlamentul	OSC, CALM	Numărul și funcționalitatea mecanismelor create; numărul, geografia și domeniile de activitate ale OSC care utilizează mecanismele respective

Anexa nr. 2 (continuare)

inclusiv prin asigurarea accesului la proiectele de decizii și sintezele recomandărilor	consultări publice								
	1.3.2.2. Modificarea și ajustarea structurii rapoartelor autorităților publice centrale privind transparența în procesul decizional conform prevederilor legislației	2018	În limita resurselor disponibile				Cancelaria de Stat, Parlamentul	CNP, CALM	Structura rapoartelor ajustată/completată; structura rapoartelor autorităților publice privind transparența decizională corespunde prevederilor legislației
	1.3.2.3. Actualizarea bazelor de date ale părților interesate și asigurarea accesibilității informației respective	2018	În limita resurselor disponibile				Cancelaria de Stat, Parlamentul	OSC, CNP, Consiliul ONG	Frecvența actualizărilor bazelor de date; funcționalitatea bazelor de date; numărul accesărilor bazelor de date
	1.3.2.4. Asigurarea publicării rezultatelor consultărilor publice pe pagina web www.particip.gov.md	2018–2020					Guvernul	OSC	Frecvența publicațiilor tuturor rezultatelor consultărilor publice
	1.3.2.5. Publicarea pe pagina web oficială a Parlamentului a amendamentelor deputaților și a tuturor modificărilor intervenite în textul proiectelor actelor normative, imediat	2018–2020					Parlamentul	OSC	Frecvența publicațiilor tuturor amendamentelor și proiectelor actelor normative

Anexa nr. 2 (continuare)

	după parvenirea acestora								
1.3.3. Crearea și consolidarea, la nivel local, a mecanismelor care să permită accesarea informației și implicarea populației în procesul decizional	1.3.3.1. Crearea platformei pentru publicarea proiectelor de decizii ale autorităților publice locale	2018	În limita resurselor disponibile				Autoritățile APL	OSC, CALM	Platforma pentru publicarea proiectelor de decizii ale autorităților APL, creată; numărul, nivelul și geografia autorităților publice locale care au publicat proiecte de decizii pe platforma creată
	1.3.3.2. Instituirea mecanismelor de colectare și compilare a informației privind transparența decizională la nivel local	2018	În limita resurselor disponibile				Autoritățile APL	OSC, CALM	Mecanisme de colectare și compilare a informației privind transparența decizională la nivel local, create; funcționalitatea mecanismelor create
	1.3.3.3. Elaborarea și aprobarea instrucțiunilor metodologice pentru implementarea legislației privind transparența în procesul decizional	2018	În limita resurselor disponibile				Cancelaria de Stat	OSC, CALM	Instrucțiunile metodologice elaborate; numărul, nivelul și geografia autorităților publice locale care utilizează instrucțiunile respective
Obiectivul general 2. Promovarea și consolidarea sustenabilității financiare a societății civile									
<i>Obiectivul specific 2.1. Stimularea populației și a sectorului privat privind susținerea societății civile</i>									
Activități	Acțiuni	Termen de realizare	Surse de finanțare, lei			alte surse	Responsabili	Parteneri	Indicatori de progres
			bugetare						
			2018	2019	2020				

Anexa nr. 2 (continuare)

2.1.1. Perfecționarea mecanismului de redirecționare a 2% din venitul persoanelor fizice și asigurarea funcționării acestuia	2.1.1.1. Desfășurarea campaniei de informare, la nivel național, despre aplicarea mecanismului de redirecționare a 2% din venit	2018– 2019				200000	Consiliul ONG sau alt organ reprezentativ al OSC	OSC	Campania informațională desfășurată; durata campaniei informaționale; tipurile, numărul și geografia mass-mediei și a altor subiecți implicați în mediatizare; numărul spoturilor publicitare difuzate, al materialelor informative publicate
	2.1.1.2. Instruiri cu privire la mecanismul de redirecționare a 2% pentru reprezentanții OSC și pentru persoanele responsabile de implementarea acestuia	2018– 2020	În limita resurselor disponibile				AAP	OSC	Numărul și periodicitatea instruirilor; numărul, domeniul de activitate și geografia persoanelor instruite; competențele dezvoltate ca urmare a instruirilor; numărul OSC care au aplicat pentru redirecționarea a 2% din venit
	2.1.1.3. Evaluarea anuală ex-post privind implementarea mecanismului de redirecționare a 2% din venit și dezbateră rezultatelor evaluărilor respective	2018– 2020				40000	Ministerul Finanțelor	OSC	Numărul evaluărilor realizate; relevanța constatărilor, concluziilor și aplicabilitatea recomandărilor evaluărilor
2.1.2.	2.1.2.1.	2018	În limita resurselor disponibile				Cancelaria	OSC	Studiu elaborat

Anexa nr. 2 (continuare)

Eficientizarea mecanismului de sponsorizare, filantropie și de deducere a donațiilor	Elaborarea unui studiu de politici privind aplicarea Legii nr. 1420/2002 cu privire la filantropie și sponsorizare				de Stat		
	2.1.2.2. Modificarea cadrului normativ cu privire la filantropie și sponsorizare, după caz	2018	În limita resurselor disponibile		Parlamentul	OSC	Cadrul normativ modificat; numărul și potențialele efecte ale modificărilor cadrului normativ (elaborate/aprobate) cu privire la mecanismul de sponsorizare și filantropie
	2.1.2.3. Ajustarea cadrului normativ fiscal privind deducerea donațiilor	2018	În limita resurselor disponibile		Ministerul Finanțelor	OSC	Numărul și potențialele efecte ale modificărilor cadrului normativ (elaborate/aprobate) cu privire la deducerea donațiilor
	2.1.2.4. Evaluarea ex-post a implementării politicilor privind filantropia, sponsorizarea și deducerea donațiilor și dezbaterile rezultatelor acestora	2018–2020	În limita resurselor disponibile		Ministerul Finanțelor	OSC	Numărul evaluărilor realizate; relevanța constatărilor, concluziilor și aplicabilitatea recomandărilor evaluărilor
2.1.3.	2.1.3.1.	2018	În limita resurselor disponibile		Parlamentul,	OSC	Numărul și potențialele

Anexa nr. 2 (continuare)

Reglementarea și stimularea dezvoltării antreprenoriatului social	Ajustarea cadrului normativ cu privire la antreprenoriatul social					MEI		efecte ale modificărilor actelor legislative (elaborate/aprobate) privind antreprenoriatul social	
	2.1.3.2. Elaborarea proiectului Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului Comisiei Naționale pentru Antreprenoriat Social	2018				79000	MEI, MSMPS	OSC Proiect elaborat	
	2.1.3.3. Monitorizarea implementării actelor normative cu privire la antreprenoriatul social	2018–2020	În limita resurselor disponibile				MEI	OSC	Numărul monitorizărilor; relevanța constatărilor, concluziilor și aplicabilitatea recomandărilor; numărul, tipurile și geografia întreprinderilor sociale create; numărul ședințelor Comisiei Naționale pentru Antreprenoriat Social
	2.1.3.4. Promovarea antreprenoriatului social	2018–2020				100000	MEI	OSC	Numărul, periodicitatea și aria inițiativelor de promovare a antreprenoriatului social
	2.1.3.5. Instruiri ale reprezentanților	2018–2020					MEI	OSC	Numărul și periodicitatea instruirilor; numărul, domeniul de activitate și

Anexa nr. 2 (continuare)

	autorităților publice și ai societății civile în domeniul antreprenoriatului social								geografia persoanelor instruite; competențele dezvoltate ca urmare a instruirilor respective
	2.1.3.6. Elaborarea unui studiu privind oportunitatea acordării facilităților fiscale pentru antreprenoriatul social	2020	În limita resurselor disponibile				Ministerul Finanțelor, MEI	OSC	Studiul elaborat; relevanța constatărilor, concluziilor și aplicabilitatea recomandărilor cu privire la facilitățile fiscale pentru antreprenoriatul social
	2.1.3.7. Evaluarea ex-post privind implementarea actelor normative referitoare la antreprenoriatul social	2018– 2020				40000	MEI	OSC	Numărul evaluărilor realizate; relevanța constatărilor, concluziilor și aplicabilitatea recomandărilor evaluărilor
<i>Obiectivul specific 2.2. Sporirea accesului la contractarea socială și a participării societății civile la implementarea politicilor publice prin intermediul contractării sociale</i>									
Activități	Acțiuni	Termen de realizare	Surse de finanțare, lei				Respon- sabili	Parteneri	Indicatori de progres
			bugetare			alte surse			
			2018	2019	2020				
2.2.1. Ajustarea mecanismului de contractare directă a serviciilor și lucrărilor	2.2.1.1. Realizarea unui studiu privind oportunitățile de contractare a serviciilor și lucrărilor publice de către OSC	2018				25000	MSMPS	OSC	Studiul realizat; relevanța constatărilor, concluziilor și aplicabilitatea recomandărilor cu privire la oportunitățile de contractare a serviciilor și lucrărilor publice

Anexa nr. 2 (continuare)

publice de către OSC	2.2.1.2 Elaborarea modificărilor la Legea nr. 129/2012 privind acreditarea prestatorilor de servicii sociale și la Legea nr. 123/2010 cu privire la serviciile sociale	2018	În limita resurselor disponibile				MSMPS	OSC	Numărul și potențialul transformativ al modificărilor (elaborate/aprobate) la Legea privind acreditarea prestatorilor serviciilor sociale și Legea cu privire la serviciile sociale, care să garanteze accesul OSC acreditate la finanțele publice
	2.2.1.3. Promovarea mecanismului de achiziție al prestatorilor serviciilor sociale de către OSC	2018–2020	În limita resurselor disponibile				MSMPS	OSC	Numărul, periodicitatea și reprezentativitatea inițiativelor de promovare a mecanismului de achiziție
	2.2.1.4. Monitorizarea implicării OSC în procesul de achiziții publice și evaluarea anuală ex-post privind implementarea politicii aferente	2018–2020				40000	MSMPS, Agenția Achiziții Publice	OSC	Numărul monitorizărilor și evaluărilor realizate; relevanța constatărilor, concluziilor și aplicabilitatea recomandărilor monitorizărilor și evaluărilor
2.2.2. Instruirea și promovarea bunelor practici în domeniul contractării	2.2.2.1. Instruirea reprezentanților autorităților publice care implementează contractarea socială	2018–2020	În limita resurselor disponibile				MSMPS	OSC	Numărul și periodicitatea instruirilor organizate; numărul, domeniul de activitate, sexul, mediul (rural/urban), tipul instituției și geografia

Anexa nr. 2 (continuare)

sociale								persoanelor instruite; competențele în domeniul contractării sociale dezvoltate ca urmare a instruirilor	
	2.2.2.2. Organizarea evenimentelor privind promovarea bunelor practici și privind contractarea serviciilor sociale de către OSC	2018– 2020	În limita resurselor disponibile		MSMPS	OSC		Numărul, varietatea și geografia evenimentelor realizate; numărul persoanelor implicate și informate în funcție de sex, mediu (rural/urban), limbă etc.	
<i>Obiectivul specific 2.3. Crearea mecanismelor pentru susținerea OSC de către stat</i>									
Activități	Acțiuni	Termen de realizare	Surse de finanțare, lei			Respon- sabili	Parteneri	Indicatori de progres	
			bugetare						alte surse
			2018	2019	2020				
2.3.1. Asigurarea accesului OSC la fondurile publice și programele de finanțare publică prin extinderea și/sau îmbunătățirea mecanismelor existente și prin identificarea unor	2.3.1.1. Elaborarea recomandărilor privind mecanismele programelor de finanțare publică a OSC	2019	În limita resurselor disponibile				Cancelaria de Stat/ SCSC	OSC	Recomandări elaborate
	2.3.1.2. Elaborarea recomandărilor privind practica finanțării OSC locale	2019	În limita resurselor disponibile				Cancelaria de Stat/ SCSC	OSC	Recomandări elaborate
	2.3.1.3. Elaborarea modificărilor la cadrul	2018– 2019	În limita resurselor disponibile				Ministerul Finanțelor, MSMPS,	OSC	Numărul și potențialele efecte ale modificărilor cadrului normativ; nota

Anexa nr. 2 (continuare)

instrumente suplimentare	normativ pentru implementarea recomandărilor, ca urmare a acțiunilor 2.3.1.1 și 2.3.1.2, și elaborarea notei informative				MADRM		informativă elaborată
	2.3.1.4. Examinarea și adoptarea modificărilor cadrului normativ	2018–2019	În limita resurselor disponibile		Parlamentul	OSC	Numărul și potențialele efecte ale modificărilor cadrului normativ adoptate
	2.3.1.5. Identificarea practicilor de susținere nefinanciară a OSC de către stat	2019	În limita resurselor disponibile		Cancelaria de Stat	OSC	Practici identificate; recomandări elaborate
	2.3.1.6. Ajustarea cadrului normativ pentru susținerea OSC de către stat	2019	În limita resurselor disponibile		Ministerul Finanțelor	OSC	Numărul și potențialele efecte ale modificărilor cadrului normativ adoptate pentru susținerea OSC de către stat
2.3.2. Dezvoltarea mecanismelor de stimulare a implicării OSC și a populației în asigurarea respectării legislației și	2.3.2.1. Studiarea practicii internaționale relevante	2018–2019	În limita resurselor disponibile		SCSC	OSC	Practici internaționale studiate și recomandări elaborate
	2.3.2.2. Ajustarea cadrului normativ pentru stimularea implicării OSC și a populației în	2018–2019	În limita resurselor disponibile		Ministerul Justiției, Parlamentul	OSC	Cadrul normativ este ajustat și stimulează implicarea OSC și a populației în asigurarea respectării legislației și

Anexa nr. 2 (continuare)

identificării încălcărilor	asigurarea respectării legislației și identificării încălcărilor								identificării încălcărilor
2.3.3. Informarea și instruirea reprezentanților OSC privind standardele de contabilitate și regimul fiscal aplicat	2.3.3.1. Informarea și instruirea reprezentanților OSC, inclusiv la nivel local, privind regimul contabil și fiscal aplicat OSC	2018–2020				25000	Serviciul Fiscal de Stat		Numărul și diversitatea materialelor informaționale elaborate și rulate; numărul și periodicitatea instruirilor organizate; numărul, domeniul, sexul, mediul (rural/urban) și geografia persoanelor instruite
<i>Obiectivul specific 2.4. Perfecționarea legislației fiscale aplicate organizațiilor societății civile</i>									
Activități	Acțiuni	Termen de realizare	Surse de finanțare, lei				Respon-sabili	Parteneri	Indicatori de progres
			bugetare			alte surse			
			2018	2019	2020				
2.4.1. Perfecționarea și unificarea într-un capitol separat al Codului fiscal a reglementărilor privind impozitul pe venit aplicat organizațiilor necomerciale	2.4.1.1. Elaborarea unui capitol separat în Codul fiscal care să cuprindă toate reglementările privind impozitul pe venit aplicat organizațiilor necomerciale	2019–2020					Ministerul Finanțelor	OSC	Completări ale Codului fiscal elaborate și adoptate
impozitul pe venit aplicat organizațiilor necomerciale	2.4.1.2. Reglementarea obligațiilor fiscale ale organizațiilor necomerciale în baza	2019–2020					Ministerul Finanțelor	OSC	Modificări ale Codului fiscal elaborate și adoptate

Anexa nr. 2 (continuare)

	contractelor de prestare a serviciilor persoanelor rezidente și nerezidente								
	2.4.1.3. Studierea oportunității ajustării cadrului normativ pentru includerea prevederilor permisibile de deducere a cheltuielilor de deplasare a voluntarilor și operarea modificărilor corespunzătoare ale cadrului normativ cu privire la voluntariat	2018–2019					Ministerul Finanțelor	OSC	Studiu elaborat; modificări ale actelor normative elaborate și aprobate
2.4.2. Perfecționarea legislației fiscale privind TVA în raport cu OSC cu statut de utilitate publică	2.4.2.1 Analizarea oportunității acordării scutirilor de TVA organizațiilor societății civile cu statut de utilitate publică	2018					Ministerul Finanțelor	OSC	Analiză efectuată și recomandări elaborate
	2.4.2.2. Modificarea, după caz, a Codului fiscal în vederea acordării scutirii de TVA organizațiilor societății civile cu statut de utilitate publică, prin prisma analizei	2018–2019					Parlamentul, Ministerul Finanțelor	OSC	Modificări ale Codului fiscal elaborate și adoptate

Anexa nr. 2 (continuare)

	efectuate								
	2.4.2.3. Excluderea din valoarea livrării impozabile cu TVA a cheltuielilor aferente (transport, cazare, alimentare) contractelor de prestare a serviciilor de către persoanele rezidente și nerezidente în favoarea organizațiilor necomerciale	2018– 2019					Ministerul Finanțelor	OSC	Modificări ale Codului fiscal elaborate și adoptate
Obiectivul general 3. Dezvoltarea spiritului civic activ și a voluntariatului									
<i>Obiectivul specific 3.1. Ajustarea cadrului normativ de bază și a celui conex conform recomandărilor europene, precum și ajustarea acestora la prevederile Legii voluntariatului nr. 121/2010 și ale Regulamentului de aplicare a Legii voluntariatului nr. 121 din 18 iunie 2010, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 158/2012</i>									
Activități	Acțiuni	Termen de realizare	Surse de finanțare, lei			alte surse	Respon- sabili	Parteneri	Indicatori de progres
			bugetare						
			2018	2019	2020				
3.1.1. Ajustarea cadrului normativ de bază la standardele europene din domeniul voluntariatului	3.1.1.1. Completarea Legii voluntariatului, inclusiv cu prevederi referitoare la Centrul Național de Voluntariat din Moldova și la Comisia de certificare a instituțiilor gazdă a activității de	2018	În limita resurselor disponibile				Parlamentul, Cancelaria de Stat MECC	CV, CAP	Legea voluntariatului completată; funcțiile CNVM și CCIGAV sînt specificate; numărul și potențialele efecte ale măsurilor de stimulare a voluntariatului, inclusiv pentru persoane în etate

Anexa nr. 2 (continuare)

	voluntariat, specificându-se atribuțiile acestora						și alte categorii sociale
	3.1.1.2. Ajustarea Regulamentului de aplicare a Legii voluntariatului conform amendamentelor operate și a regulamentelor ministerelor de resort pentru asumarea responsabilităților pe aspecte de voluntariat	2018	În limita resurselor disponibile		Guvernul, ministerele de resort	CV, CAP	Numărul și potențialele efecte ale modificărilor operate la regulamentele corespunzătoare
3.1.2. Crearea mecanismelor necesare și ajustarea cadrului normativ conex conform recomandărilor europene, precum și ajustarea acestuia la prevederile Legii voluntariatului	3.1.2.1. Elaborarea mecanismelor și a formularului on-line de colectare a datelor statistice privind voluntariatul formal	2018–2019	În limita resurselor disponibile		MSMPS, MECC	CAP, CCIGAV, CNVM	Mecanismele și formularul on-line de colectare a datelor statistice, elaborate; numărul, geografia și domeniile instituțiilor gazdă care utilizează formularul on-line elaborat
	3.1.2.2. Adoptarea conceptului de dezvoltare a voluntariatului ca formă de muncă neremunerată	2018–2019	În limita resurselor disponibile		MSMPS	CAP	Conceptul de dezvoltare a voluntariatului ca formă de muncă neremunerată este elaborat și adoptat
	3.1.2.3. Ajustarea cadrului	2018	În limita resurselor disponibile		MSMPS, ANOFM,	CAP	Proiect de act normativ elaborat și aprobat

Anexa nr. 2 (continuare)

nr. 121 din 18 iunie 2010 și ale Regulamentului de aplicare a Legii voluntariatului	normativ privind ocuparea forței de muncă, cu scopul implicării șomerilor și a beneficiarilor de ajutor social în activități de voluntariat					Ministerul Justiției			
nr. 121 din 18 iunie 2010, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 158/2012	3.1.2.4. Adoptarea Codului de etică a voluntarului	2018–2019	În limita resurselor disponibile			Parlamentul, CNVM	CAP	Codul de etică a voluntarului, adoptat; funcționalitatea Codului de etică a voluntarului	
<i>Obiectivul specific 3.2. Promovarea voluntariatului prin intermediul unor structuri naționale ale infrastructurii de voluntariat</i>									
Activități	Acțiuni	Termen de realizare	Surse de finanțare, lei			alte surse	Responsabili	Parteneri	Indicatori de progres
			bugetare						
			2018	2019	2020				
3.2.1. Crearea unor structuri naționale de dezvoltare a voluntariatului și sporirea numărului acestora	3.2.1.1. Implicarea instituțiilor gazdă ale activității de voluntariat în crearea grupurilor de acțiune locală	2018 – 2020	În limita resurselor disponibile				MADRM, MECC, Ministerul Justiției, MEI	CAP, CALM	Numărul, geografia și diversitatea grupurilor de acțiune locală create; numărul, geografia și diversitatea instituțiilor gazdă implicate; funcționalitatea grupurilor de acțiune locală
	3.2.1.2. Instituirea Centrului Național de Voluntariat din Moldova	2018	1500000			100000	Guvernul	CAP	Centrul Național de Voluntariat din Moldova, instituit; funcționalitatea centrului

Anexa nr. 2 (continuare)

								respectiv	
	3.2.1.3. Crearea grupurilor de inițiativă și susținerea activității acestora	2018–2020	În limita resurselor disponibile				MECC, APC, APL	HAI, CAP, CNTM	Numărul, periodicitatea și aria acțiunilor de susținere a grupurilor de inițiativă; numărul și varietatea subiecților implicați; numărul și geografia grupurilor de inițiativă care au beneficiat de suport
	3.2.1.4 Estimarea costurilor de funcționare a Centrului Național de Voluntariat din Moldova pe exemplul unei agenții similare cu 5 persoane angajate	2018					Ministerul Finanțelor		Costuri estimate
3.2.2. Promovarea la diferite niveluri de învățământ a instruirii în domeniul managementului voluntarilor	3.2.2.1. Elaborarea și promovarea curriculumului pentru instruirea coordonatorilor de voluntari, inclusiv pentru instituțiile de învățământ superior	2018	În limita resurselor disponibile			20000	MECC, AAP	CRRM, CV, IFC, CAP	Curriculumul pentru instruirea coordonatorilor de voluntari elaborat; numărul și aria de promovare a curriculumului; instituțiile care utilizează curriculumul respectiv în procesul de învățământ
	3.2.2.2. Elaborarea și promovarea modulului „Managementul	2018–2019	În limita resurselor disponibile			100000	MECC	CRRM, CV, IFC, CAP	Modulul „Managementul voluntarilor” elaborat; inițiativele de promovare a modulului elaborate

Anexa nr. 2 (continuare)

	voluntarilor” ca parte a managementului resurselor umane						
	3.2.2.3. Formarea cadrelor didactice specializate în managementul voluntarilor care vor asigura instruirea coordonatorilor de voluntari	2019– 2020	În limita resurselor disponibile	30000	MECC	CRRM, CV, IFC, CAP	Numărul cadrelor didactice specializate în managementul voluntarilor, dezagregați pe sex, mediu (rural/urban), geografie etc.; competențele dezvoltate ca urmare a instruirilor respective
	3.2.2.4. Instruirea în managementul voluntarilor a conducătorilor/funcționarilor publici din cadrul autorităților APC și al autorităților APL de nivelurile I și II	2018 – 2020	În limita resurselor disponibile		AAP	CV, CAP	Numărul funcționarilor publici instruiți (dezagregați pe nivelurile administrației publice, sex, geografie etc.); competențele dezvoltate ca urmare a instruirilor respective
	3.2.2.5. Instruirea coordonatorilor de voluntari pentru alte instituții publice și pentru organizațiile societății civile	2018 – 2020	În limita resurselor disponibile		Institutul de Științe ale Educației	CV, CAP	Numărul de coordonatori de voluntari instruiți; competențele dezvoltate ca urmare ale instruirilor respective; numărul și varietatea instituțiilor publice și ale OSC care au beneficiat de instruirea coordonatorilor de voluntari

Anexa nr. 2 (continuare)

3.2.3. Crearea bazei naționale de date privind voluntariatul	3.2.3.1. Asigurarea funcționalității Platformei naționale de voluntariat și promovarea acesteia	2018–2020	7000	7000	7000		MSMPS, CNVM	CAP	Pagina web adaptată, funcțională și relevantă promovării și dezvoltării voluntariatului; numărul accesărilor paginii respective; numărul și varietatea instituțiilor gazdă promotoare a voluntariatului prin intermediul platformei respective
	3.2.3.2. Crearea unui modul de interconectare a bazei de date de pe pagina web a Platformei naționale de voluntariat cu baza de date națională privind ocuparea forței de muncă a ANOFM	2018	În limita resurselor disponibile				ANOFM, Centrul de Guvernare Electronică	CAP	Pagina web a Platformei naționale de voluntariat este interconectată cu baza națională de date privind ocuparea forței de muncă; funcționalitatea interconectării
3.2.4. Promovarea potențialelor beneficii ale voluntariatului	3.2.4.1. Organizarea Săptămânii naționale a voluntariatului, Festivalului voluntarilor și a Conferinței naționale a voluntariatului	2018–2020	650000	650000	650000	1500000	MECC, CNVM	CV, CAP, Serviciul pentru Pace	Numărul, periodicitatea și amploarea evenimentelor organizate; numărul organizațiilor, instituțiilor și persoanelor care au participat și/sau au susținut inițiativele desfășurate
	3.2.4.2. Desfășurarea	2018–				300000	MECC,	CAP	Numărul, periodicitatea

Anexa nr. 2 (continuare)

	campaniilor publice de promovare a implicării voluntarilor în diverse domenii	2020					CNVM		și amploarea evenimentelor organizate; numărul organizațiilor, instituțiilor și persoanelor care au participat și/sau au susținut inițiativele desfășurate
	3.2.4.3. Realizarea unui studiu privind posibilitatea dezvoltării diferitor tipuri de voluntariat, care să includă beneficiile, impactul și contribuția acestora în combaterea și reducerea sărăciei	2018				25000	MECC, CNVM	CV, CAP	Studiul realizat; relevanța constatărilor, concluziilor și aplicabilitatea recomandărilor
	3.2.4.4. Asigurarea funcționării Comisiei de certificare a instituțiilor gazdă a activității de voluntariat, precum și a instrumentelor de lucru necesare în activitatea de voluntariat	2018–2020	În limita resurselor disponibile				MECC, CNVM	CAP	Numărul organizațiilor acreditate, numărul carnetelor de voluntar; numărul registrelor de evidență a voluntarilor; numărul registrelor de evidență a contractelor de voluntariat și a certificatelor nominale de voluntariat; numărul registrelor de evidență a carnetelor de voluntar
<i>Obiectivul specific 3.3. Promovarea spiritului civic și a educației civice</i>									

Anexa nr. 2 (continuare)

Activități	Acțiuni	Termen de realizare	Surse de finanțare, lei			alte surse	Responsabili	Parteneri	Indicatori de progres
			bugetare						
			2018	2019	2020				
3.3.1. Evaluarea curriculumului la disciplina școlară „Educația civică” și instruirea cadrelor didactice	3.3.1.1. Elaborarea modificărilor la curriculumul disciplinei școlare respective	2018	În limita resurselor disponibile				MECC	CAP, CNTM	Curriculumul la disciplina școlară modificat; numărul modificărilor recomandate și acceptate
	3.3.1.2. Instruirea anuală a profesorilor în domeniul educației pentru cetățenia democratică, participării la administrarea treburilor publice, transparenței decizionale și a educației interculturale	2018–2020	În limita resurselor disponibile				MECC	CNTM, FAM	Numărul și periodicitatea instruirilor desfășurate; numărul și geografia persoanelor instruite; rezultatele pretestare și posttestare ale persoanelor instruite
3.3.2. Elaborarea conceptului de dezvoltare a educației nonformale	3.3.2.1. Elaborarea Regulamentului de certificare a cunoștințelor dobândite în contextul nonformal și informal	2018	50000				Cancelaria de Stat, MECC	CNTM, HAI	Conceptul elaborat stabilește cadrul de dezvoltare a educației nonformale
3.3.3. Promovarea educației civice nonformale,	3.3.3.1. Promovarea și recunoașterea activităților de educație	2018–2020	140000	13000	130000		MECC	CNTM	Numărul, periodicitatea și amploarea evenimentelor organizate; numărul,

Anexa nr. 2 (continuare)

inclusiv în rândul persoanelor cu oportunități reduse ^[1]	nonformală, inclusiv prin intermediul forumurilor								domeniul și geografia participanților; varietatea promovării evenimentelor și actorilor implicați
	3.3.3.2. Crearea și dezvoltarea unor secțiuni separate pe paginile web ale autorităților publice și ale organizațiilor societății civile privind oportunitățile de educație nonformală, inclusiv pentru persoanele cu oportunități reduse	2018–2020	În limita resurselor disponibile				APC, APL	CNTM	Numărul paginilor web asigurate cu secțiuni separate corespunzătoare; numărul, varietatea și geografia utilizatorilor, inclusiv ale persoanelor cu oportunități reduse
	3.3.3.3. Instruirea anuală a profesorilor din învățământul secundar privind metodele și importanța educației nonformale și a celei interculturale	2018–2020	În limita resurselor disponibile				MECC	CNTM	Numărul și geografia profesorilor instruiți; numărul orelor de instruire în domeniul educației nonformale și al celei interculturale; rezultatele pretestare și posttestare ale persoanelor instruite
	3.3.3.4. Organizarea anuală a Săptămânii educației nonformale în școli	2018–2020	17000	17000	16000		MECC	CNTM	Numărul activităților desfășurate; numărul și geografia școlilor implicate; numărul elevilor implicați

Anexa nr. 2 (continuare)

	3.3.3.5. Instruirea anuală a lucrătorilor de tineret și a personalului de specialitate din domeniul culturii privind promovarea și recunoașterea competențelor dobândite în cadrul educației nonformale	2018–2020	140000	130000	130000		MECC	CNTM	Numărul, domeniul și geografia personalului instruit; rezultatele pretestare și posttestare ale persoanelor instruite
3.3.4. Informarea privind inițiativa civică și educarea spiritului civic la nivel comunitar	3.3.4.1. Instruirea anuală a reprezentanților APL privind conceptul democrației participative și al inițiativei civice	2018–2020	În limita resurselor disponibile				AAP	CALM, CNTM	Numărul, nivelul și geografia aleșilor locali și a funcționarilor publici din APL instruiți; rezultatele pretestare și posttestare ale persoanelor instruite; amploarea promovării evenimentelor de instruire
	3.3.4.2. Instruirea reprezentanților comunității de către personalul de specialitate din bibliotecile publice privind democrația participativă și inițiativa civică	2018–2020	200000	200000	200000		MECC	ABRM	Numărul și varietatea reprezentanților comunității instruiți de către personalul bibliotecilor publice; numărul și geografia instruirilor organizate; rezultatele pretestare și posttestare ale persoanelor instruite;

Anexa nr. 2 (continuare)

									amplarea promovării evenimentelor de instruire
	3.3.4.3. Organizarea anuală, la nivel local, a campaniilor de informare și a altor acțiuni cu implicarea APL privind promovarea spiritului civic comunitar	2018–2020	În limita resurselor disponibile				APL, Cancelaria de Stat	CALM, CNTM	Numărul și geografia campaniilor organizate; numărul persoanelor implicate; nivelul de informare a comunităților din ariile de desfășurare a campaniilor locale
	3.3.4.4. Organizarea a 3 forumuri naționale/regionale ale tinerilor activi	2018–2020	100000	100000	100000	1500000	MECC	CALM, CNTM	Numărul forumurilor organizate; numărul, varietatea și geografia participanților la forumurile respective; efectele forumurilor organizate
3.3.5. Crearea și consolidarea programelor de educație interculturală	3.3.5.1. Crearea și implementarea unui program de educație interculturală în centrele de tineret, în centrele de creație și în bibliotecile publice	2018–2020	60000	20000	20000		MECC	CNTM, ABRM	Programul de educație interculturală elaborat și implementat; numărul centrelor de tineret, al centrelor de creație și al bibliotecilor publice care au implementat programul respectiv
	3.3.5.2. Organizarea anuală a campaniilor de informare privind	2018–2020	40000	40000	40000		Biroul Relații Inter-etnice,	CALM, CNTM	Numărul, periodicitatea și geografia campaniilor realizate; numărul și varietatea autorităților

Anexa nr. 2 (continuare)

	toleranța și nondiscriminarea, la nivel național și local						MECC		publice, OSC, mass-mediei implicate	
	3.3.5.3. Promovarea patrimoniului cultural istoric al dialogului intercultural prin acțiuni de popularizare pe teritoriul Republicii Moldova	2018–2020	100000	100000	100000	200000	MECC, APL	OSC	Periodicitatea, geografia și numărul acțiunilor realizate; numărul voluntarilor implicați; numărul beneficiarilor	
TOTAL			Resurse bugetare			Alte resurse	58 de acțiuni (59%) din totalul de 98 conțin sintagma <i>în limita resurselor disponibile</i> și nu pot fi cuantificate.			
			2018	2019	2020	2018-2020				
			4104000	2277000	2276000	5614000				
			8657000			5614000				
			14271000							

Notă.

^[1] Persoane cu oportunități reduse sînt considerate persoanele cu dezabilități, persoanele din mediul rural, persoanele care aparțin minorităților etnice etc.